

Dowództwo 5. Brygady Wileńskiej w marszu.
Od lewej: rtm. Zygmunt Szendzielarz "Łupaszka",
NN, NN, NN, NN, kapelan ks. Aleksander Grabowski, "Ignacy",
dowódca 1 kompanii ppor. Wiktor Wiącek "Rakoczy",
NN, NN, por Grabowski "Pancerny", fotoreporter z Komendy
Okręgu ppor. Sergiusz Sprudin.

Wileńszczyzna, 1944r.

„Trzeba wspomnieć wszystkich, zamordowanych rękami także polskich instytucji i służb
bezpieczeństwa pozostających na usługach systemu przyniesionego ze wschodu.
Trzeba ich przynajmniej przypomnieć przed Bogiem i historią, aby nie zamazywać prawdy naszej
przeszłości, w tym decydującym momencie dziejów.”

św. Jan Paweł II

*Obchody Narodowego Dnia Pamięci "Żołnierzy Wyklętych" w Węgorzewie zostały objęte
Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.*

Program obchodów Narodowego Dnia Pamięci "Żołnierzy Wyklętych" w Węgorzewie
w dn. 1 - 3 marca 2024 roku.

1 marca (piątek) o godz. 16.30, przy Rondzie im. "Żołnierzy Wyklętych" zostało zaplanowane odczytanie **Apelu Pamięci "Żołnierzy Wyklętych"** i **oddanie salwy honorowej** przez kompanię honorową wystawianą przez 1 Mazurską Brygadę Artylerii w Węgorzewie.

Przed uroczystością na rondzie im. "Żołnierzy Wyklętych" zostaną zapalone białe i czerwone znicze.

W bezpośredniej bliskości ronda, w godz. 16.15-16.30, zostaną odtworzone piosenki dedykowane pamięci "Żołnierzy Wyklętych". Zaplanowano okolicznościowe wystąpienia.

Nabożeństwo Drogi Krzyżowej "Żołnierzy Wyklętych". Nabożeństwo dedykowane dla dzieci o godz. 17.15, dla dorosłych o godz. 18.30. Miejsce: kościół p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Węgorzewie.

3 marca (niedziela), o **godz. 10.00** w kościele p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Węgorzewie zostanie odprawiona **Msza św. w intencji „Żołnierzy Wyklętych”**. Został zaplanowany udział wojskowej asysty honorowej: kompanii honorowej z poczem sztandarowym 1 Mazurskiej Brygady Artylerii, pocztów sztandarowych służb mundurowych mających siedzibę w powiecie węgorzewskim (Komendy Powiatowej Policji, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, placówki Straży Granicznej), szkół oraz organizacji społecznych.

Bezpośrednio po Mszy św. złożenie kwiatów oraz zapalenie białych i czerwonych zniczy pod Pomnikiem Niepodległości i Suwerenności, tablicą Ojców Niepodległości.

Również **3 marca** zostaną przeprowadzone okolicznościowe zawody sportowe. **"Tropem Wilczym - Bieg Pamięci "Żołnierzy Wyklętych"**. Bieg na dystansie 1963 metrów (jako odwołanie do roku w którym zginął ostatni "Żołnierz Wyklęty", Józef Franczak ps. Lalek). Rozpoczęcie biegu głównego o godz. 13.00. Organizator zawodów: Ośrodek Sportu i Rekreacji w Węgorzewie. Miejsce - Plac Wolności.

16 marca (sobota), od **godz. 9.00 do 14.00**, zostaną przeprowadzone okolicznościowe **zawody strzeleckie**. Organizator zawodów: Węgorzewskie Stowarzyszenie Strzeleckie „Parasol”. Miejsce - strzelnica myśliwska, ul. Myśliwska 21 w Giżycku.

Opis programu:

W Narodowy Dzień Pamięci "Żołnierzy Wyklętych", 1 marca o godz. 16.30 na Rondzie im. "Żołnierzy Wyklętych" w Węgorzewie, zaplanowano zapalenie i ustawienie białych i czerwonych zniczy. Uroczystości zostały zaplanowane z udziałem wojskowej asysty honorowej: kompanii honorowej z poczem sztandarowym 1 Mazurskiej Brygady Artylerii w Węgorzewie. Zaplanowano odczytanie Apelu Pamięci "Żołnierzy Wyklętych" i oddanie salwy honorowej. W czasie Apelu Pamięci zostaną przywołani również członkowie założonej w 1949 roku w Węgorzewie organizacji antykomunistycznej "Sokół".

Również w piątek 1 marca, w kościele p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła zostanie odprawione nabożeństwo Drogi Krzyżowej "Żołnierzy Wyklętych" z rozważaniami przywołującymi tragiczne losy "Żołnierzy Wyklętych" i ich bliskich. Nabożeństwo dedykowane dla dzieci o godz. 17.15, dla dorosłych o godz. 18.30.

Celebracja Mszy św. w intencji „Żołnierzy Wyklętych” w niedzielę 3 marca, zostanie poprzedzona wprowadzeniem sztandaru 1 Mazurskiej Brygady Artylerii, pocztów sztandarowych służb mundurowych, weteranów, szkół i organizacji społecznych Węgorzewa. Przed mszą św. zaplanowano odczytanie listu okolicznościowego Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

Bezpośrednio po zakończeniu Mszy św. pod Pomnikiem Niepodległości i Suwerenności, tablicą Ojców Niepodległości zostaną złożone kwiaty oraz zapalone białe i czerwone znicze.

XII edycja biegu "Tropem Wilczym - Bieg Pamięci "Żołnierzy Wyklętych" odbędzie się w niedzielę 3 marca. Przed startem do biegu głównego o godz. 12.00 zostały zaplanowane wystąpienia okolicznościowe. Organizator zawodów: Ośrodek Sportu i Rekreacji w Węgorzewie oraz 1 Mazurska Brygada Artylerii w Węgorzewie. Miejsce zawodów - Plac Wolności w Węgorzewie.

Okolicznościowe zawody strzeleckie odbędą się w sobotę 16 marca. Otwarcie zawodów o godz. 9.00 zostanie poprzedzone wystąpieniem okolicznościowym przywołującym genezę ustanowienia Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”. Organizator zawodów: Węgorzewskie Stowarzyszenie Strzeleckie „Parasol”. Miejsce zawodów - strzelnica myśliwska, ul. Myśliwska 21 w Giżycku.

Organizatorzy obchodów:

Społeczny Komitet Obchodów Narodowego Dnia Pamięci "Żołnierzy Wyklętych" w Węgorzewie,
1 Mazurska Brygada Artylerii w Węgorzewie,
Delegatura IPN w Olsztynie,
Ośrodek Sportu i Rekreacji w Węgorzewie,
Węgorzewskie Stowarzyszenie Strzeleckie „Parasol”.

Tło historyczne.

Dokładnie 73 lat temu, 1 marca 1951 r. w więzieniu na warszawskim Mokotowie, władze komunistyczne rozstrzelały siedmiu członków niepodległościowego IV Zarządu Głównego Zrzeszenia "Wolność i Niezawisłość" z płk Łukaszem Cieplińskim na czele, kawalera Orderu Orła Białego, Orderu Virtuti Militari i Krzyża Walecznych.

Na mocy ustawy, od 2011 roku rocznica tej zbrodni obchodzona jest jako Narodowy Dzień Pamięci "Żołnierzy Wyklętych", czyli polskiego podziemia niepodległościowego, które po II wojnie światowej zbrojnie wystąpiło przeciwko sowieckiej Polsce.

Walczyli osamotnieni, bez nadziei na zwycięstwo, wierni ideałom wolnej i niepodległej Rzeczypospolitej. Zaciekle tropieni, torturowani i mordowani przez NKWD i UB oraz system polityczny polskiego państwa komunistycznego. Dopiero po pół wieku historia przyznała im rację.

"Żołnierze Wyklęci" byli żołnierzami polskiego powojennego podziemia niepodległościowego i antykomunistycznego, którzy stawiali opór sowietywacji Polski i podporządkowaniu jej Związkowi Sowieckiemu. Walcząc z siłami nowego agresora, musieli zmierzyć się z ogromną, wymierzoną w nich propagandą Polski Ludowej, która nazywała ich „bandami reakcyjnego podziemia”. Z kolei osoby działające w antykomunistycznych organizacjach i oddziałach zbrojnych, które znalazły się w kartotekach aparatu bezpieczeństwa, określono mianem „wrogów ludu”. Mobilizacja i walka "Żołnierzy Wyklętych" była pierwszym odruchem samoobrony społeczeństwa polskiego przeciwko sowieckiej agresji i narzuconym siłą władzom komunistycznym, ale też przykładem najliczniejszej antykomunistycznej konspiracji zbrojnej w skali europejskiej, obejmującej teren całej Polski, w tym także utracone na rzecz Związku Sowieckiego Kresy Wschodnie II RP.

Uczestników ruchu partyzanckiego określa się też jako „żołnierzy drugiej konspiracji” lub „Żołnierzy Niezłomnych”. Określenie „Żołnierze Wyklęci” po raz pierwszy zostało sformułowane w 1993 roku - po raz pierwszy użyto go w tytule wystawy „Żołnierze Wyklęci - antykomunistyczne podziemie zbrojne po 1944 r.”, zorganizowanej przez Ligę Republikańską na Uniwersytecie Warszawskim.

Liczbę członków wszystkich organizacji i grup konspiracyjnych szacuje się na 120-180 tysięcy. Większość akcji oddziałów podziemia antykomunistycznego było wymierzonych w oddziały zbrojne Urzędu Bezpieczeństwa, Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego czy Milicji Obywatelskiej. Podziemie niepodległościowe aktywnie działało też na Kresach Wschodnich, szczególnie na ziemi grodzieńskiej, nowogródzkiej i wileńskiej. Ostatnim członkiem ruchu oporu był Józef Franczak ps. „Lalek”, który zginął w obławie w Majdanie Kozic Górnych pod Piaskami (woj. lubelskie) osiemnaście lat po wojnie - 21 października 1963 roku. "Żołnierzy Wyklętych" dotknęły ogromne prześladowania. W walkach podziemia z władzą komunistyczną zginęło około 9 tys. osób. Kolejnych kilka tysięcy

zostało zamordowanych na podstawie wyroków komunistycznych sądów lub zmarło w więzieniach. Wciąż są to dane szacunkowe. Wysiętek zbrojny i martyrologia drugiej konspiracji nadal wymagają badań.

Fenomen powojennej konspiracji niepodległościowej polega m.in. na tym, że była ona - aż do powstania "Solidarności" - najliczniejszą formą zorganizowanego oporu społeczeństwa polskiego wobec narzuconej władzy. "Żołnierze Wyklęci" dzięki swojej działalności przyczynili się do opóźnienia kolejnych etapów utrwalania systemu komunistycznego, pozostając dla wielu środowisk wzorem postawy obywatelskiej. To właśnie dzięki "Żołnierzom Wyklętym" kolejne pokolenia rozumieją, że w godzinie próby - jak zamordowana przez komunistów „Inka” - warto „zachować się jak trzeba”.

"Wilki" Zbigniewa Herberta w hołdzie "Żołnierzom Wyklętym"

*...Nie opłakała ich Elektra
Nie pogrzebała Antygona
I będę tak przez całą wieczność
We własnym domu wiecznie konać*

*Ponieważ żyli prawem wilka
Historia o nich głucho milczy
Pozostał po nich w kopnym śniegu
Ich gniew, ich rozpacz i ślad ich wilczy.*

Zbigniew Herbert

Opracował:
Eugeniusz Pieczul